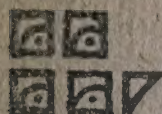
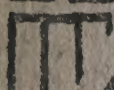
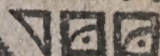
ЛИШ БОРОТИСЬ — ЗНАЧИТЬ ЖИТЬ!

— ВСІ СИЛИ НА СЛУЖБУ НАРОДОВІ!

МОЛОДЕ ЖИТТЯ

Місячник Української Акад. Молодіжи.

Видає: Наук-Літер. Секція Акад. Тов-а „Січ“ у Відні.
Редаґує: Комітет.

Рік І. Відень, 1. лютого 1921. Число 1.

Зміст:

„Молоде Життя“

Орґан Укр. Акад. Молодіжи.

Рік I. Відень I. лютого 1921. ч. I.

Ігор Федів.

До бою життя!

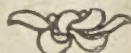
(Українському студентству.)

Тепер —
Не смійте схиляти в низ чола,
Яких не схиляли в час бою.
Тепер —
Не смійте шукати вигоди
І нидіть, як черв у спокою,
Бо вся Україна —
Велика руїна . . .

Тепер —
Не смійте кидати прапора
І святість доптати ногами.
Тепер —
Не смійте ви стати з героїв
Нікчемно мерзкими рабами.

Тепер —
Не смійте скаляти риз чистих
Другів, які впали за вас-же.
Тепер —
Не смійте забути їх крови
Й огня, що яснів і погас вже.

Тепер —
Не смійте забути, як йшли ви
В бій смерти... нераз без пуття.
Тепер —
Не смійте злякатись — і гордо
Ставайте до бою — життя,
Бо вся Україна —
Велика руїна . . .

Від Редакції.

В тяжкі часи виходить перше число „Молодого Життя“, орґану Української Акад. Молодіжи.

Найкращих немає... Они лягли головами в борбі за осягнення Великої Правди — здобуття Волі Українському Народові.....

Другі перенісши на своїх плечах тягарі европейської війни та розпучливі боротьби України, знесилені тратять своє молоде життя по тюрмах та таборах полонених...

Та найболючійшою раною у сьогоднішньому життю нашого студентства, — це брак спромоги учитись...

Одною з найбільших плям у теперішньому культурному життю Європи являється заборона учитись українським студентам на університеті в свойому рідному краю.

Такий варварський розпорядок видала окупаційна „культурна“ Польща на українських землях, щоби знищити до тла які небудь прояви українського життя. Українська молодіж переслідувана дикою жандармською Польщею мусіла утікати на чужину.

Ворог знає добре, що не буде з українського народу покірного раба, як довго живе свідома свойого завдання, здорова українська молодіж...

Не страшні нам ні тюрми, ні розстріли лютого ката...

В борбі викристалізовуеться дух, кріпшає сила і воля бажання...

Великий ірляндський дух зродився під тяжкими ударами анґлійського льорда. У зойках мучених ірляндських жінок та дітей, під грохіт розстрілювання молодих синів зеленої країни, у сяеві горіючого майна ірляндського селянина, творилась авреоля Великого Духа Свінея.

І тому не страшна нам катова лють, але страшна нам... своя власна безобразність, безідейність, ренеґатство; страшний нам цинізм в своїх власних рядах.

Страшна своя власна інертність...

Велику частину нашої молодіжи опановує тепер філістерська буденщина, дрібничковість, партікуляризм, абсолютна безінтересовність до загально громадянських цілей. Деякі одиниці з більшою завзятістю консервують хиби наших батьків, ніж вони самі їх обстоювали.

Деж дух Великих Наших Пророків?...

Деж поділась спільна душа зпід Крутів, зпід Львова?...

Ні, досить!!!!

Ми, молодіж, — що являємось неначеб перехідним містком між сучасностю а будучністю — „спрахнім з себе дух старого міра“ ... і ідім новою дорогою ... Народ український потребує сильної, здорової молодіжи.

В молоді його Надія, його будуча Сила ...

Сила наша лежить в орґанізації, в як найбільшому підпорядкуванні своїх інтересів, інтересам суспільности.

Будучі дні українського народу вимагають від нас бути не безобразною масою дипльомованих інтелеґентів — ремісників, але в першій мірі борцями рядовиками. —

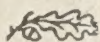
Народ жадає і очікує від нас ірляндського духа.

Тому ми кличемо всіх товаришів, у кого ще жива пісня життя, у кого ще не вмерли ідеї Шевченка, Франка, Драгоманова, — до спільної праці ...

Наш орґан не є проповідником ідей якої небудь української політичної партії.

Наше завдання ... це служба Українському Народові.

Наш ідеал ... бути конструктивним цементом при будованню Великої Української Суспільности.

Іван Рибчин.

Чим є Мих. Драгоманів для української молодіжи?

(З нагоди 25. л. річниці смерти).

Михайло Драгоманів ... В цьому імени якась дивна таємничість, щось, що своєю незбагнутою силою немов відмолоднює нас, переносить в ясні, сонячні країни молодости.

Кожний український інтелігент, що чує це імя, мимоволі переноситься думкою в свої молоді літа. Не тому, немовби те імя робило враження тільки в молодости — велич Драгоманового духа така богата в найріжнороднійші цінности, що їх не легко вичерпати і займаючись нею ціле життя, — а тому, що Драгоманів є особливо близьким українській молодіжи. Можна сміло твердити, що майже кожна наша інтелігентна одиниця перейшла в свойому житті фазу, в якій в більшій, або меншій мірі була під впливом Драгоманового духа. Майже в кожнім нашім місті і містечку були Драгоманівські кружки, в яких гуртувалась українська молодіж, головно середніх і вищих шкіл і познайомлювалась з ідеями великого Українця. В тих кружках молодіжи і зростав культ Мих. Драгоманова.

Кожного молодого Українця притягає немов якась дивна сила до того Великого Громадянина. В тій цілій постаті криється якась вічна молодість, яка так прегарно гармонізує з молодечим темпераментом. — Завдяки тій дивній силі стало те велике імя для нас немов синонімом вічної молодости ...

Пригляньмося блище тому явищу: визначний громадянин — публіцист стає для всеї нації, а головним чином для кождочасної молодої віти тоїж нації духовим провідником, світочом, що величчю свойого духа одушевляє її до праці в користь свойого народу, своєї суспільности.

Які причини цього явища? Відповідь на це питання найдемо, як тільки кинемо оком на моральний бік характеру Драгоманова і на його ідеї.

Моральна сторона Драгоманового характеру дасться схарактеризувати кількома словами: безглядна чистість характеру, неустрашима сміливість, невсипуща працьовитість, непохитна віра в успіхи своєї праці, віра в життя. — Отсе ці чудові прикмети Драгоманова як людини, прикмети, які для виховання молодіжи є немов цими угольними камінями, на яких можна будувати храм суспільної праці. Ті прикмети характеру ділають на всю нашу молодіж з нестримною силою, вирізблюють на чистих таблицях молодечих душ немов величне знамя, підставу для творення свойого власного характеру. І тому українська молодіж все йшла, все йде і йти-ме за Драгомановим, бо у нього чистий як сльоза характер, а тільки за чистою, великою людиною може піти молодіж, відчуваючи мимо небогатого ще життєвого досвіду цю чистість характеру більш інстинктовно. —

В парі з тою чистістю характеру йде у Драгоманова і сміливість, революційність. Можна сказати, що така неустрашима сміливість можлива тільки тоді, коли мається в найтайніщих глибинах душі свідомість чистоти свойого характеру, безінтересовности, відсутности якої небудь скритої егоїстичної думки. Людина чистого характеру не вагається явно проголосити свої ідеї, хочби й грозила їй за це кара і переслідування. Якщо людина відчуває гармонію між своїми ідеями а своїм практичним поступованням, то нічого й боятися їй. У Драгоманова була ця свідомість і вслід за цим і геройська відвага так в теорії, як і в практиці. В його творах читаємо заєдно, що, як цього вимагає народнє, громадське добро, то не треба боятись кари, а сміло стреміти до осягнення ціли, ущасливлення загалу через усунення соціяльної кривди. Таж сміливість проявляється і в житті самого Драгоманова. Та геройська сміливість й робить його критику такою займаючою, життєвою. Старшим сучасникам Драгомонова була ця його прикмета не по нутру, вони одцурались його так в Галичині як і Наддніпрянщині. Одна тільки галузка цьої суспільности не відріклась Драгоманова, — м о л о д і ж. Вона збагнула глибінь його характеру і його ідей та пішла за ним. Це перші ученики великого апостола — Франко, Павлик і инші, які з неустрашимою відвагою понесли світло Драгоманівських ідей вперед, не лякаючись ні ляцько-австрійських тюрем, ні бойкоту з боку своєїж таки „рутенської“ суспільности, яка не хотіла їм навіть подати руки. Що присвічувало цим людям, цвітови тодішної молодіжи в їх повній пожертвування праці? Відповідь легка: Ясний як кришталь характер, самопевність і сміливість, геройська відвага їх великого учителя Драгоманова. — І теперішню молодіж наповнюють одушевленням ці ідеальні підвалини етики Драгоманова, на них вона хоче завершити діло творення характеру, який являється необхідною передумовою всякої громадської праці. Мимо — а навіть так сказатиб, і з з а застрашаючого зматеріялізування теперішньої суспільности, треба нам дбати про плекання ідеального, чистого характеру, якщо хочемо бути справжніми учениками того великого громадянина. До громадської, чистої справи треба чистих рук і молодечої відваги. Хай собі може „висока

політика“ вимагає певного рода кривлення душею, того, що вульгарно зветься „крутійством“, то громадська праця, як її розуміла така наскрізь ідеальна людина як Драгоманів, повинна опиратися на чистоті характеру, прямолінійности. Бож у народа є спеціяльний інстинкт, завдяки якому він уміє відріжнити чистих, характерних громадських працівників від паразитів на народньому організмі. —

Навіть найчистійший характер може пропасти без вира[з]ніщих слідів у морі суспільного життя як не буде він визначатися ще другою прикметою, — неустрашимою відвагою. Ту відвагу треба заєдно протиставити такійже відвазі, нахабности підлих, користолюбних, неетичних елементів серед суспільности, що стараються повернути все громадянство в такийже неетичний стан, в якому вони самі находяться. Якщо хочеться, щоби народ, суспільність розвивалася в напрямі вищої етики, треба небхідно членам тої суспільности, які високо стоять під етичним оглядом, сміло, неустрашимо держати голову та явно ширити свої взнеслі етичні ідеї.

Міцний, непохитний характер є необхідною передумовою благородної, справжньої творчої праці, яка являється вихідною точкою всіх вартостей громадського життя. І тут заяснів ґеній Драгоманова в повній своїй величі. Ціле життя Драгоманова, — це невсипуча праця, праця не тільки в напрямі збогачення свого духового „Я“, а головно для громадського добра. Громада, суспільність, народ, — отсе ціль всеї праці Драгоманова. Невсипучу працю, яка стремить до щораз то кращого влаштування соціяльного життя шляхом пильних дослідів, шляхом поступаючої все вперед науки, працю, яка виповняла все життя нашого великого громадянина, хотів він бачити у всеї молодіжи. Вагу праці заєдно підчеркав Драгоманів в розмовах та переписці з представниками молодіжи. Так м. и. сказав Драгоманів в 1892 р. представникам української молодіжи, членам товариства „Січи“ у Відні. „Нам треба поставитися на високий рівень, нам треба засіяти н а у к о ю і д і л а м и, щоби увесь світ зглянувся на нас. Тоді й числитися з нами будуть. Чим на ширшу ногу поставимо себе, тим вигіднійше“ (гл. спомини Д-ра Яр. Окуневського про Драгоманова). В цьому вискаві нашого великого громадянина міститься глубока правда, яка являється чудовим дороговказом для молодіжи на життьовому шляху. Так, справді „нам треба засіяти н а у к о ю і д і л а м и!“ Яка-ж частина нашої молодіжи може мати кращу можливість доконати цього як не та, що опинилася тепер за границями України, головно в Чехії і Австрії? Та частина може сповнити тепер першу точку заповіди великого учителя і засіяти наукою.

Якжеж розумів Драгоманів цю науку? Чи тільки в репродуктивному значінні? Чи тільки казав сліпо і безкритично присвоювати собі те, що сотворила европейська культура та й перещепити це все на наш національний грунт? Ні, Драгоманів понимав науку більше сінтетично. Він сам дав нам прегарний первовзір своєї синтези, сполуки справжнього европейства і українства. Спираючися на позитивістичному, фільсофічному напрямкові, який тоді процвітав у західній Европі, на напрямкові, який поминаючи всі метафізичні загадки, виходив з реальних, позитивних фактів та на них починав класти храм науки, корисної для суспільности і одиниці. Драгоманів зумів придбати собі всі ті інтеллєктуальні цінности, які були витворені тогочасною наукою, опанувати своїм широким поглядом всі явища суспільного життя. Одначе на цьому він не зупинився. Він пішов далі, знаючи що кожна нація, ба навіть кожна громада живе своїм окремішним життям, виростає на своїй питомій почві, на якій не легко прий-

метьєя пересаджена з чужого поля ростина, він утворив синтезу, сполуку з цего всего гарного, високого, що найшов у західній Европі і з того, що в нас було доброго. — Таку синтезу дав нам Драгоманів у своюму ідеалі громади, де ми виразно бачимо, як та синтеза творилась. Таку синтезу мав Драгоманів на думці, коли писав про потребу видання української популярної енциклопедії (гл. н. пр. женевська „Громада“ з р. 1877. стор. 257—258). Взагалі ціла постать Драгоманова являється тою знаменитою синтезою своєї рідної української і загально-европейської культури.

До подібної синтези повинна стреміти і теперішня українська молодіж, яка має нагоду черпати з жерел загально-европейської культури. На цьому місці може нам дехто замітити: „Таке домагання тепер невмістне, бо обставини, серед яких живемо, зовсім відмінні від часів Драгоманова. Західна Европа перестала тепер бути тим, чим була за Драгоманова. Надходить упадок зах. европейської, пережитої культури — „Der Untergang des Abendlandes“ —, який н. пр. пророкує визначний німецький фільософ культури Освальд Шпенґлер у свойому творі під вище наведеним наголовком. Нам пора оглянутися за духовними цінностями де инде, може таки в самій східній Европі, в орієнті.“

Це правда, — богато гнилі містить в собі західно-европейська культура, одначе з цього не виходить, щоби її взагалі нехтувати та відхрещуючись від неї, відкидати і всі її ясні сторони. — Будувати нашу власну культуру можемо тільки на европейській основі Це непохитній закон для нас. А щоби відріжнити те, що гарне, позитивне, творче в тій культурі від того, що гниле, спорохнявіле, подекуди й звиродніле, — до цього нам потрібно синтези, такої, яку находимо у Драгоманова. Працюючи на солідній основі европейської науки, утворюючи синтезу, сполуку з елементів европейської і нашої національної культури, ми при нашій первісній духовій силі можемо справді витворити такі культурні цінности, які можуть примусити весь культурний світ звернути пильну увагу на нас.

Це одна сторона медалі. — Друга сторона, — це переведення в діло, практичне применення того всего, до чого дійшлося в теорії. Сама наука, теорія — ще не вистарчає. Культура буде тільки тоді повна, заокруглена, коли теоретичні міркування і досліди йти муть в парі з енергічним поступованням, з ділами і тільки тоді збудуємо храм нашої цілковитої, культурної і політичної самостійности. Це підчеркування Драгомановим необхідности енергічного переводження в діло своїх думок, практичної діяльности, — це для нас незвичайно цінний заповіт.

Мусимо у всякій ситуації здавати собі справу з того, що нам попри науку і теорію треба „діла і ще раз діла“. Що хочби й як учені та за те нездібні до практичної діяльности мрійника, добра народу не поправлять, самостійности держави не збудують. — Завдяки тим двом солідним основам, науці і ділам, поставимо себе як каже наш великий учитель на „ширшу ногу“, „на високий рівень“.

Якжеж мають виглядати ті діла, яких може довершити молодіж? На це дає нам Драгоманів таку відповідь: „Коли вже говорити про те, що можна дати народові, то саме ті з нас, хто вивчився на кошт народу, тільки й можемо дати йому, що нашу науку“ (гл. „Громада“ 1877, ст. 263. зам.). Отсе й поле діяльности молодіжи: йти в народ і вчити його, отвирати найменчому, незрячому братові очі, вчить його бути справжньою людиною і справжнім громадянином!

Всяку роботу, а тимбільше громадську повинна ціхувати непохитня віра в успіх. Без цеї віри не вийде нічого путнього. Така віра була в Мих. Драгоманова. Вона додала йому сили видержати непохитно на обраному раз становищі, стреміти прямолінійно до своєї високої цілі мимо всіх життєвих супротивніх хвиль. Цеї віри в успіх своєї праці, віри в свої власні сили не міг Драгоманів дочекатись у старших своїх сучасників. І тому шукав він її серед тодішньої української молоді і найшов її там. Молодеча віра в життя стала Драгоманову міцним союзником в боротьбі за вселюдські, громадські ідеали. Драгоманів дуже дорожив тим своїм союзником, ідейною, палкою, сіяючою радістю життя — молодіжю; це ми бачимо у всіх його творах, де він завдно згадує про українську молодіж, дає їй практичні поради, побивається о еї добро. Бо він найкраще зрозумів вічно живого, радісного, перенятого вірою в успіх духа молодіжи. Він, що ціле своє життя жив з молодіжю, якого думки заховали молодечу свіжість аж до смерти, писав це кілька днів перед своєю смертю: — „нехай живе життя!“ — Це гасло великого громадянина повинна приняти за своє і сучасна українська молодіж. Не значить це, що вона малаб кинутися в обійми „загальноспасаємого“, сліпого оптимізму Ні, цього від теперішної молодіжи вимагати неслід. Надто страшною, потворною вагою молодечих трупів вкрилася за останніх шість літ земля, щоб и ми прийшли сьогодня до молодого Українця, що в більшій або меншій мірі переніс на собі ті всі страждання невгаваючої війни і мали смілість сказати йому: „світ цей такий є прекрасний. Живи, чоловіче і втішайся ним!!“ — Ні, цього сьогодня ніхто не може вимагати від молодого Українця. Це зналобн проповідувати темної марки консерватизм. На страшну дійсність, яка глядить на нас своїми потворними очима з кожного кутка, ми не сміємо бути сліпі. Ця доза пессимізму необхідна при всякій критичній оцінці житєвих явищ Саме з тої пессимістичної точки погляду, яка наказує нам сміло глянути дійсности в вічі, дійдемо таки до того, що скажемо: „Хай живе життя!“ Так, хай живе життя, та не таке, яке ми бачимо тепер довкруги себе, — бож це не життя а мука, це поневолення одного народу другим, це визискування і гноблення десятків міліонів людей кількома сотками, тисячами капіталістів і террористів, соціяльна неправда і неволя, а нежиття, яке хочемо здобувати ми самі, те життя, яке достанеться всій нашій суспільности, всему нашому народові як обжинковий вінець нашої невтомної праці. — Оттакому життю кличемо ми: „хай живе!“ — Ми свято переконані, що наш великий учитель і громадянин розумів так життєвий оптимізм, життєву радість.

Крім того прегарного, коротко тут проаналізованого характеру притягають молодіж нестримною силою і його ідеї. Ідеї ці наскрізь революційні, життєві. Тим то й лине до них молодіж кожного часу. Ті ідеї дадуться зовсім коротко схарактеризувати, як стремління до осягнення можливо найсправедливійшого суспільного ладу, в якому соціяльна кривда не моглаб мати місця, в якому кожний почувавби себе вільним громадянином. Розбираючи докладно всякий можливий соціяльний лад, дійшов Драгоманів до свойого ідеалу громади, який являється йому найкращою сінтезою суспільного життя. Вільна Україна малаб бути після Драгоманова союзом вільних громад всеї української етноґрафічної области.

Вершком суспільного ладу уважає Драгоманів безначальство, в якому кожний живе життям, що відповідає його питоменности не мішаючись в сферу другого. Суспільна кривда є при такому устроєві немислима. —

Цей ідеал безначальства являється тепер утопією. Здійснений він мігби бути аж тоді, коли все людство двигнеться на високий ступінь загальної етики, коли глибоко етичне поступовання буде чимось так зрозумілим як тепер н. пр. тільки підчеркування егоїстичніх інтересів та гноблення другого. До того ще цілому людству дуже, а дуже далеко. На всякий случай одно певне: Першим кроком, який може нас наблизити до того ідеального ладу є по думці Драгоманова цілковите задоволення стихійного стремління всіх народів світу зажити життям повної національної самостійности. Цей шлях вказав Драгоманів в українському народові. Знова ж середником до осягнення самостійности може бути не робота з гори, а з долини, з низу від поодиноких громад. — І тут починається для української молодіжи поле для праці, тут виступає ясно її завдання. Молодіж має бути тут тим творчим чинником, який працюючи по всім громадам не дасть їм змарніти в хибно понятім анархізмі, шкідливім партикуляризмі, а як рухливий повний життя елемент сповняти ме ролю того нерозривного лучника, що злучить те все в одну цілість. Та цілість — це самостійна Україна, спілка вільних громад, які звязані одним духом, одним бажанням, одною думкою, думкою волі і щастя українського народу на всіх його просторах. І тоді весь український народ стане одною великою сімєю, одною громадою, над якою вітати ме творчий дух великого Драгоманова. —

Може бути, що ця щаслива хвиля прийде щойно після крівавих змагань, в яких вести ме нас до остаточної побіди геній Драгоманова, як це предсказує нам найкращий ученик Драгоманова, Франко:

„Знов прийде час, до найтяжшого бою,
Останнього за правду й волю милу.
Ти поведеш народи, і прогнилу
Стару будову розвалиш собою.
І над обновленим, щасливим світом,
Над збратаними чистими людьми,
Ти зацвітеш новим, пречудним цвітом.“

П. Стах.

Із циклю „Молоде Сонце“.

Повила Мати нас вночі . . .
Під вікнами мара ходила.
На стрісі, скорбно плачучи,
На долю скаржились сичі,
А ніч мовчала, ніч могила . . .

В безверхій хаті гарно в нас.
В стіні скрипить хробак зануди . . .
Та — Нене рідна! — в глупий час
Огонь в душі твоїй не згас:
Ти розірвала зсохлі груди

І невгасимий серця жар
В піснях у наші переклала
І навела предивний чар,
Щоб Сонцем блиснув серед хмар, —
Ти Сонце над усе кохала!

Ще нерозумні і малі,
Ми грілись в сояшних проміннях,
Пялись туди, де гір шпилі
Горять в багряносрібній млі
В таємних Сонця володіннях;

Пахуче вілля і квітки
Збірали в піснею у росах,
Плели нев'янучі вінки, —
А в тебе . . . терну колючки
В твоїх густих сріблистих
косах . . .

Тебе із батьком розп'яли . . .
А ми — прощались під хрестами
І помсті там заприсягли
І у байдужий світ пішли, —
Сияло Сонце перед нами!

— — — — — — —

Ми — де Сонце! В океанах
Златосяйвого життя
Не збудуєм на оманах
Молодечого буття.

Ми — де Сонце! Не змарнуєм
Сил в низинах десь, на дні,
І, як крицю, загартуєм
Дух у córшнім горні!

Ще не битими шляхами
До завершень ми підем
І в землі холодні ями
Наше Сонце понесем.

Звійтесь, крила соколині
Молодих огневих мрій!
Наше Сонце — Україні,
Рідній Матері старій!

— — — — — — —

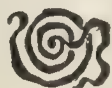
Ідем шляхами ми простими, —
Перед веде
Нам Сонце молоде:
Ми — з Сонцем побратими!

Не справлять нас на манівці,
Бо Сонце з нами.
Шумить, як птах крилами,
Наш стяг в міцній руці.

Над лобним місцем — чорні круги,
А на хресті,
Пречисті і святі,
Прибито ноги й руки . . .

Вперед, туди, де ті хрести,
Де наша доля,
Де в муках наша воля,
Де тішаться кати!

Ми не здрігнем в огневім герці:
Життя огні
Запалимо в борні
В Її великім Серці! . . .

Петро Демчук.

Індивідуалізм чи універзалізм?

В життю чоловіка є дві протилежні ідеї, які становлять основний вихід при квалітативнім порівнюванню чи оцінюванню всякої людської творчости. Це є понимання буття чоловіка в індивідуалістичному чи універзалістичному дусі.

Всяка людська творчість, щоб то вона зі себе не представляла, мусить при своїм вирішуванню перейти через призму цих вище наведених двох освітлень.

Індивідуалізм, або універзалізм є необхідними формами думання; поняття для означення всякої суспільної науки. Ціла суспільна наука, само суспільство, спілки і їхні продукти: наука, штука, держава, право, політика,

історія і т. д. — то все мусить розглядатися зі становища індивідуалістичного, чи універзалістичного духа.

Рід понимання буття чоловіка незвичайно великого значіння набирає при розбиранню економічних питань якого небудь кр ю. Як під зглядом теоритичним, так і практичним, незвичайно важним чинником у господарському житті є власне це понимання буття чоловіка в індивідуалістичному, чи універзалістичному дусі; від якости цього понимання залежить чи в господарстві даної країни буде запроваджена вільна торговля, чи цлова охорона, конкуренція, чи орґанізоване господарство, самопраця, чи соціяльна політика і т. д. . . .

Також соціяльний та політичний устрій людий залежить від цього то розуміння істнованя в індивідуалістичному чи універзалістичному дусі. Централізм, чи децентралізм, монархія, чи демократичні форми і т. д. . . . це чисті результати розуміння індивідуалістичного чи універзалістичного.

Індивідуалізм та універзалізм є то способи льоґічнього розуміння життя чоловіка. — Життя — колектива-цілости.

В моїй короткій розвідці хочу зясувати характер цих двох протилежних течій в людстві; їхні тенденції, житевий дух та їхні ріжниці між собою.

Люди живуть в спілках, громадах, а при певному вже культурному уровенні живуть у зорґанізованих більших спільностях і творять суспільність (Gesellschaft). Чоловік творить величаві вчинки. Чоловік вигнавши богів з Акрополіс — неба, сьогодня відбирає богам і послідні їхні адути; побідно бореть ся проти смерти, проти старости...хоче все опанувати. Чоловік сам хоче стати богом . . . Чоловік через могучу силу свойого розуму і волі є Великим . . .

І насуваєтьси питання: як властиво чоловік стає великим, таким могучим? . . . Чи через суспільність, чи сам через себе, вже тому що є чоловіком? . . .

Що становить силу, первісність, ту льоґічну, міродайну дійсність людського життя; осібняк, чи їхнє суспільне стоварищення, одиниця, чи суспільність? Де лежить основа людської суспільності, в самих одиницях, чи в цілости самої суспільности? Що творить суть суспільного життя? . . .

На ті запитання основні відповіди дає нам індивідуалізм і універзалізм. Розгляньмо поодиноко ці два питання.

Індивідуалізм.

Суть індивідуалізму полягає у творенню поняття абсолютного, автарктичного індивідуа. Дух індивідуалізму каже, що одиниця перед своїм вступом у суспільність в своїй сути є вже істота скінчена, готова, fait accompli, яка через своє вступлення в суспільність нічого не зміняєть ся, отже — льоґічно вже — скріпляється не через суспільність як таку, але сама від себе. Всі здобутки, які осібняк дістає при життю в суспільности за дячує він не суспільности як цілости, але тільки собі самому.

Індивідуум є отже якийсь духовий Робінзон, якийсь вічний фенікс з готовою, совершенною силою, який сам із себе витворює життя. Зі становища індивідуалістичного держава, суспільність, громада, творять тільки механічне, а не орґанічне злучення одиниць.

Одиниці лучаться тільки ради користи, забезпечення; суспільність має отже характер чисто утілітарного стоварищення осібняків з деякими

жертвами інтересів осібняків, а які одначе поза тим творять для себе свою цілість.

Індивідуалістичний, політичний дух вимагає, як найменшого, майже безслідного, ограничення рухів осібняка, і вимагає, як найбільшої свободи рухів одиниці . . .

Гумбольдт каже: „Найвищий ідеал людського співжиття буде творити та суспільність, в якій кождий буде розвиватися зі себе самого і для себе самого.

Як має господарське життя виглядати то найкраще характеризує вислів славного фізіократа Кеснея: „Laisser faire, laisser passer, le monde va de lui-meme.[1]“ Стяганя податків і взагалі які небудь обовязки одиниці супроти держави Schlöser називає „бандитським жаданням“ („Banditenforderung.“)

Суть індивідуалізму лежить в цілковитій автаркії одиниці; коротко характизує цей пароль індивідуалізму; „In-sich-selbst-begründet-sein.“ Творчою силою є одиниця а не суспільність.

Є ріжні типи індивідуалізму, які ріжняться відповідно до свойого меншого або більшого відхилювання я від розуміння абсолютної автаркії одиниці, від номіналістичного понимання.

Індивідуалізм можна поділити на три головні, ріжні роди:

1. анархізм;

2. маккіявелізм

3. природне право або укладава теорія.

Найчистійшим типом індивідуалізму є анархізм в формі, яку заступали Стірнер, Бакунін, Крапоткін. „Mir geht nichts über mich“ вповні виявляє абсолютну автаркію, самоцілість одиниці, яка рішучо заперечує істнування суспільности — в розумінню кріпкої орґанізації.

Тут „Я“ одиниці є для себе богом, цілостю абсолютно незалежною від других „Я“. Таке понимання буття чоловіка витворює нігілізм, який вкінці льоґічно і консеквентно мусівби допровадити до Дарвінового представлювання буття в природі „bellum omnium contra omnes“.

Деякими сторонами свойого навчання належить сюди Шопенгавер і Ніцше, який каже в Заратустрі: „Там де кінчиться держава, там доперва починається чоловік“.

Богацько иньших так називаємих анархістичних системів представляють собою загальний „мішмаш“ безграничнього індивідуалізму та утопійного коллєктивізму, при помочі яких анархісти хочуть ущасливити людскість. Другим яскравим типом індивідуалістичного понимання є маккіявелізм.

Маккіявелі в своїм навчанню признає державу, — значить суспільність; — в ній одначе панує абсолютно, безгранично одиниця сильна, як побідник над слабим. Для ідеалу маккіявельскої одиниці немає поняття добра і зла, а є тільки абсолютне понятгя панування; ідеал абсолютної перемоги силою над усім, що осібняка окружає. Подібний дечим до цього і Ніцшого „Übermensch.“

Тут то находили своє моральне право всі абсолютні монархи з неограниченою волею ділання одиниці.

В практичному життю важний тип індивідуалізму є так звана укладова теорія.

[1] Лишіть хай роблять, хай ідуть, світ іде сам від себе.

Тут одиниці ради порядку, значить ради механічного помагання, зрікають ся своїх прав безграничної волі і ради своєї певности засновують державу. Тут отже державу ані не заперечуєть ся, як анархізм, ані не витворюєть ся як результат насильства (маккіявелізм) а тільки тут державу закладаєть ся, як інституцію порядку і певности. Як в господарському так і політичному життю цей рід розуміння буття чоловіка досить довго державсь і проявлявся у формі фізіократизму, і смітіянізму, (Кесней і Сміт) дальше лібералізму та деяких родів демократизму і тепер ще від часу до часу скомлить в формі накликування повороту до природи, до „ordre naturel“.

Реасумуючи до тепер сказане бачимо, що одинокою практичною теорією індивідуалізму є тільки укладова теорія (die Vertragstheorie), яка признає державу і признає конечність ограничення абсолютної свободи ділання одиниці в інтересі тільки порядку і певности других одиниць; однак, тут суспільність розуміється як щось механічне, в якому одиниці, осібняки творять самостійні, незмінні еґзістенції.

В науці можна стрінути поняття індивідуалізму під назвами: атомізм або атомістична теорія, механістична теорія, персоналізм і субєктивізм; одначе послідня назва уживаєть ся більше в психольоґічному змислі. Індивідуалізм і його научні обґрунтовання головно на полі економічних наук є овочем французько-анґлійської школи.

Універзалізм.

Суть універзалістичного понимання вже по причині своєї обширности не даєть ся так легко ані зрозуміти ані представити, як індивідуалізм. Труднощі лежать вже у самій назві. Слово „універзалізм“ означає єдність, або цілість суспільства, тому кращеб і було ужити слова „соціялізм“ від слова „societas“, тимчасом слово соціялізм служить для означення вже кріпко обгрунтованої, спеціяльної, окремоі теорії. В дійсності загально широкому поняттю слова „універзалізм“ для означення відносин в тому дусі на землі між людьми найкращеби відповідало слово „коллєктивізм“, яке одначе у послідніх часах часто ідентифікуєть ся зі словом „комунізм“, який служить також як назва для спеціяльної, окремої, соціяльної теорії. У науці можна часто стрінути назви для означення універзалізму: „надіндивідуалізм“, „транспервоналізм“, „солідаризм“ і иньші. — Залишимось все таки при слові універзалізм для означення відмінних протилежних індивідуалізмові тенденцій у суспільному змислі. Справді у фільозофії універзалізм відноситься до „universum“ „вселенної“ в метафізичному, а не суспільному змислі.

Хибним є розуміння по якому універзалізм є все противне до індивідуалізму. Значиться, коли індивідуалізм вимагає цілковитої автаркії осібняка, то універзалізм вимагає цілковитого пожертвованняся одиниці суспільности. Ні . . .

Суспільність в універзалістичному розумінню, не є ніякий ненажерний молох, який в собі пожирає одиниці, не є якимось кроносом, що поглочує своїх власних дітей.

По універзалістичному пониманню буття чоловіка, то тільки „цілість“, „суспільність“ має ту творчу силу вічного огня. Одиниці творять тільки потенціяльну, лятентну силу, яка проявляєть ся у фактах тільки під впливом чарівної палички спільного, суспільного життя. Одиниця не родить ся готовою, „fait accompli“, сильною, а тільки розвиваєть ся, дістає силу через спільне життя з другими одиницями. Через взаїмне співжиття тих

лятентних сил одиниць викрасталізовується що раз то більше та творча сила чоловіка, яка сьогодня рівнає чоловіка з богами.

Без реакції, зрозуміння, вислухання чоловіка кимось другим, чоловік тратить всяке заінтересовання до праці, до життя. Суспільність отже є жерелом, творцем, будителем чимраз то вищих, дальших бажань, стремлінь одиниці.

Культура, штука, музика, мова, поезія, — це все твір суспільности і можливий тільки при життю одиниці в суспільности.

І Ґете розуміючи правдивість буття чоловіка кличе:

„Без тебе, мій приятелю — громадо,
Всі мої співи булиб саморозговором,
Всі мої почування німі.“

„Якщо має взагалі істнувати чоловік, то мусить істнувати більше людей“ . . . каже Фіхте.

Суспільність є творчою силою людського прогресу. Суспільність не є кінець, але вічний початок нового творення.

Вже старі грецькі фільозофи Плятон, Арістотель буття чоловіка розуміють в універзалістичному дусі. Антична фільозофія вибудувала обґрунтовану трівку теорію про державу і суспільність. У плятоновій державі мала панувати рівність, справедливість, свобода; люди мали жити на подобу богів.

Силу і велич античної культури, перед якою і тепер ще клонить голову сьогоднішний модерний чоловік, вічно відроджуючу, відсвіжуючу силу для свойого істновання Греки чернали власне в тому універзалістичному розумінню буття чоловіка.

Для сьогоднішнього чоловіка майже душевно незрозуміла гострість Спартанців, які нищили хирлявих дітей, якіб пізніще були тільки балястом для спартанської суспільности; жорстоким для нас, але Лякедемонці лишили за собою Термопілі, які вічно горіючим огнем промовляють до чоловіка про велич і силу грецького духа

Тією то свіжостю, здоровлям, силою, красою славна антика і тим то вона все представляє для сьогоднішного чоловіка щось нового . . .

Таксамо східний старинний світ витворює свою культуру і життя у дусі універзалістичному. [1]

Середновічний світ являється закрашеним духом анархо-маккіявельського індивідуалізму. Перевагу беруть тенденції повороту до примітивного ладу „ordre naturel.“

Колискою тих тенденцій була Анґлія і Франція, звідки переходили вони і до Німеччини.

Рішучий поворот до універзалізму настав з хвилею виступу Фіхтого (1760 р.) Силою свойого ґеніяльного ума доводить він безпідставність і блуд індивідуалістичного розуміння і дає научні основи під універзалістичне розуміння; його політичну та суспільну науку можна назвати поворотом до античного розуміння ідеї держави і суспільности.

На полі економічної науки переворот начинається з виступом романтичної історичної школи (Міллер і иньші).

Ріжні типи універзалізму стрічаємо при аналізі його квалітативних вартостей „залежно від якости“ „цілости“ в абстрактному розумінню. Персоніфіковане, алеґоричне божество, причиновість річей і т. д. . . .

[1] Наука про державу і суспільність Конфуція і Ляотзе.

Поминемо всі малі відтінки універзалістичної науки, а порушимо тільки головнійші теорії, які в життю чоловіка мають сякий або такий вплив на його суспільну будову.

Найважнійшими типами універзалізму суть:

1. теократичне понятте суспільности та держави,
2. християнізм,
3. браманізм,
4. націоналізм,
5. соціялізм,
6. большевизм-комунізм.

Християнізм, браманізм являються витворами в обсягу метафізиного та релігійного життя. Ідеалом їхнього універзалізму являється безпосереднє злученняся одиниції з богом. Християнізм одначе не є консеквентним універзалізмом; абстрактний дух браманізму є вищий над перзоніфікацію християнізму; злука Атмана з Брамою є совершеннійшою чим посмертне райске життя християнське . . .

Соціялізм з ріжними своїми відтінками являється витвором в обсягу ділання, творення рухів чоловіка передовсім під взглядом політично-господарським.

Соціялізм це є тип універзалізму, який сьогодня оказуєтся майже непереможною тенденцією будучого розвою буття чоловіка.

Соціялістичні форми універзалізму творять основи будочої суспільности чоловіка.

Соціялістичний тип універзалізму повстав на руїнах індивідуалістичного світогляду, якого абсурдність доказують віки смерти та культурного реґресу. Християнський тип універзалізму відходить в забуття ізза своєї неконсеквентности та нездібности зрозуміння потреб та розвоєвих тенденцій сьогоднішного чоловіка.

Соціялізм це універзалізм, який бере під увагу тільки інтереси цілости, а ніколи інтереси одиниці, осібняка.

Рухи одиниці є паралелею рухів цілости. Осібняк абсолютно не творить жадної своєї „цілости“, але є тільки відбитком „великої цілости“ суспільства. Є лучем і жиє в лучі освітлення творчости загалу.

Одиниця, як окреме тіло перестає братися під взгляд . . .

— — — — — — — — — — — — — — —

Хибне одначе є понятте неначеб то одиниця переставала істнувати.

Ні . . . Вона тогді доперва жиє і розвиваєтся в найширшому розуміню того слова. Соціялізм дивиться на суспільство, як на конечну, орґанічну форму людського буття. В суспільности, в освітленю соціялістичного універзалізму тим меньше ограничування рухів одиниці, чим більше почуття і зрозуміння до суспільного життя у одиниці.

Соціялізм в своїх крайніх образах зносить поняття якого небудь ограничування рухів одиниці якимсь орґанізованим суспільством; він взагалі зносить понятте д ржави, як символ ограничування рухів одиниці, Соціялізм творить плятонову суспільність богів на землі . . ,

Цей екстремний тип універзалістичного понимання буття чоловіка називаєть ся:

Комунізм . . .

Проблеми: коли він прийде і які форми ограничування рухів одиниці будуть його попереджати не лежить в обсягу нашої теми і тому ці питання

залишимо. — Ради кращого зрозуміння, все таки мусимо згадати про це хочби в маленьких зарисах. Якими приблизно дорогами чоловік мавби іти до того вимріяного комунізму, то ріжні теорії ріжних відтинків соціялізму подають ріжні шляхи.

Реформація, вичікування, еволюція, революція. Наймаркантнійшим типом, який істнує сьогодня реально в життю чоловіка це є большевизм, який проявляється в майже абсолютній диктатурі одної ґрупи людей, одної кляси над всім окружаючим. Це є, — як що можна так назвати — універзалістичний маккіявелізм.

„Я“ одної ґрупи людий творить свою „цілість“ і нищить, і не хоче ані знати, ані чути „я“ другої ґрупи чи кляси.

Таке „аристократичне“ становище одної кляси супроти другої кляси є чистим випливом матеріяльних-економічних, як і політично-соціяльних відносин теперішнього життя чоловіка. І чи нищення теперішніми творчими, робучими частинами суспільности тих нетворчих паразитних частин суспільности не відповідає наскрізь універзалістичному духові Спартанців, які вигублювали дітей, якіб були тільки тягарем для суспільности, про це лишаю читачам свобідну думку.

Одначе все таки большевизм, як і націоналізм не є ідеальним універзалізмом і можна хиба їх уважати тільки, як перехідні форми до того загально людського, ідеального універзалізму . . . до комунізму . . .

— — — — — — — — — — — — — — — —

Націоналізм є також тип універзалізму, якого „ідеальна цілість“ розтягається на злучення тільки якоїсь більшої скількости одиниць лучених зі собою взаїмно ґеоґрафічними та біольоґічними законами.

Симптомами такої спільности до тепер узнається спільну мову та звичаї.

Велика половина ученого світа уважає теперішню викрасталізовану в своїх крайностях модерну націю за основний базіс людської творчости.

Комунізм вірить за те в одну велику сімю, суспільність цілого людства, де не будуть грати ролі ґеоґрафічні та біольоґічні причини з своїми всіма консеквенціями, — які власне творять націю, — але одиноким рішаючим і упорядковуючим чинником будуть економічні причини.

Є ще окрім індивідуалістичного та універзалістичного понимання бутя чоловіка одно розуміння а іменно: усамітнення (Abgeschiedenheit).

На цю теорію і цей спосіб розуміння суспільна наука не звертає великої уваги, бо теорія усамітнення не признає суспільства як цілости. В дійсности таке розуміння це є лявірування між крайнім індивідуалізмом, а якимсь екстремним універзалізмом. Суть „усамітнення“ полягає в цілковитій атараксії людської душі, абсолютному спокою духа чоловіка.

Ріжниці відтінків теорії „усамітнення“ лежать у ріжницях способів в шуканню того найвищого спокою душі та ріжности типів тих найвищих ідеалів.

Загальна черта „усамітнення“ лежить в меншому, або більшому розірваню одиниці з земними річами. Абсолютний брак всяких бажань... ось суть „усамітнення“. Ярким представником того розуміння, тої фільозофії являється Діоґен з своєю славною відповідю Александрові: „не заслоняй мені сонця“. Абсолютне відірванняся від земних річей, від земних, людських бажань. Злука з „universum“, яка одинока дає розуміння величі і сути вселенної. Невиразним і мішаним являється християнізм. З одного боку абсолютний універзалізм з своєю любовю Плятона, а з другого боку

„усамітнення“ з тяжкою аскезою, яка являється результатом індивідуального бажання заслужити собі місце в раю близько Христа.

Найчистійше і і найглубше поняття „усамітнення“ дає німецький фільозоф Екегарт. Він ставить „усамітнення“ понад всякі людські почування, понад любов, самопожертвовання. „Саможертва може бути без усамітнення, але усамітнення ніколи без найвищої саможертви“ Совершенне усамітнення лежить само в собі . . . нікому ані ради добра ані ради зла,. . . Усамітнення Екегарта немає жадного „Absehen auf die Dinge“ цього світа.

Сюди належить також індийський буддізм, в якім совершенність осягає одиниця через ціл овите усмертнення всяких пожадань, через внутрішне самознищення. Ідеал: зіллятя і розплиненняся в Нірвані-Нічо . . . Є ще много иньших відтинків цьої фільозофії якої суть полягає в шуканю совершенности, властивого щастя одиниці в злитю ся з якимсь абстрактним божеством, яке кінець кінців ні о иньшого не є як Нірванна-Нічо. Це є фільозофія цілковитого зірвання з річами, з матерією. При будові і розгляданню суспільности як орґанізму ця наука є неґативною. Сюди належать, — коли ужию так вульґарного порівнання — і всі ці учені, які працюють по кабінетах тільки pour l'art, а не для життя; під взглядом духа вони вилити не для суспільності як орґанізму; для неї вони нічо... вони забувають, що le monde va de lui même . . .

Ми бачили ріжні роди поним ння буття чоловіка. Деж суть, де та абсолютна правда, яка робить чоловіка совершенним?? . . .

Чоловік живе, . . . свідомість його як чоловіка, проявляється і може тільки проявитися через і в другім чоловіці. Арістотель вже сказав, що чоловік без другого чоловіка не знавби, що він є чоловіком. Значиться люди живуть і мусять жити разом. Життя проявляється в праці чоловіка; чим та праця є більше удосконалена тим вище стає зрозуміння і почуття у одиниці його чоловічої гідности. Чоловік стремить бути совершенним і сьогодня по відкиненню чоловіком всіх містичних раїв та Нірван, чоловік своє призначення бачить в усовершенню на землі. Жерело, з якого черпає чоловік свої сили до осягнення того совершенства, це є суспільність

Прогрес, розвій одиниці можливий тільки в суспільности і коли немає у одиниці почуття суспільної приналежности, то така одиниця, чи навіть велика скількість мусить зійти з сторінок людського прогресу, з сторінок до людського совершеньства . . .

І сьогодня всюди, чи в капіталістичній реґляментації чи в соціялістичній комунізації проявляється власне той дух універзалістичного розуміння буття чоловіка . . .

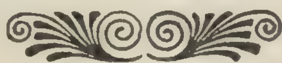
— — — — — — — — — — — — — — —

Ми це все можемо бачити у практичному життю, на нашій Україні . .

Через довший час в українських одиниць не було почуття суспільної приналежности. Світ ішов, . . . але українського народу, як орґанічної — в сьогоднішному розуміню — як культурної нації не було . . . Це була маса веґетуючих, нічим взаїмно не звязаних осібняків. І тільки завдяки своїй консервативности, — що є питоме кождій одиниці як одиниці, — і асіміляційній бездарности россійської влади, українська одиниця вдержалася аж до нових часів, коли то в наслідок специяльної стадії на дорозі людського розвою, у українських одиниць зачинає зроджуватись за-

гальне почуття суспільної цілости і ставлене „я“ суспільности понад „я“ одиниці.

Ми з історії знаємо що найздоровші републики були грецькі, де панував прінціп суспільної вищости. Будовання, творення культури вимагає поставлення одиниці нище суспільности, яка відносно до положення меньше, або більше ограничує волю рухів одиниці. Прінціп індивідуальної вищости сотворює тільки анархію, безгладня, нищення суспільности, а тим самим і саму одиницю завертає до примітивних, варварських відносин.

Михайло Скорик.

На поле на тихе осінне
у звуках солодких безсилля,
під сонця останнє несміле проміння-
виходить стать тиха струнка.

Лице у задумі глубокій втомлене.
Стежками на поле іде.
А всюди де глянеш, лиш стерня і стерня
і чорна вже зорана нива.
На межах осталося осту бадилля
із пухом розвійним насіння
в погорді лінивій, безжурній
забуте
Будячя колюче.
Ненависть мужицька.
Проклони женців.

Та проситься легке насіння, квилить:
„розсій мене полем, бо вяну, марнію,
А воля і право щоб жить, в мене є.
Чи в тебе не знайде моє голосіння
безглядного права — життя зрозуміння?“

І серце ласкаве все тає і тає,
а розум міркує: все жить право має.
Женцям це прокльони? — та жнець не закон.

I руки насіння розвійне хватають
і з усміхом злоби його розсівають.
Пушисте насіння на поле злітає
і тане нечутко і плавко вдаль вється
і легко і гнучко і круто, а тихо
як підступ . . .

Будяча колюче, розсійся,ростися
під усміх нікчемний ласкавої злоби,
слабих міркування:
все жить право має!

Ганин.

Заснования Вільного Українського Університету.

Заходами Колеґії Українських Професорів та Союза Журналістів і Письменників заложено у Відні Вільний Український Університет.

Перший подібний факт взагалі в історії народніх еміґрацій, спричинених зовнішними політичними відносинами.

Відкриття В. У. У. за кордоном, далеко на чужині, має велике значіння в історії розвою української культури. Цей факт свідчить про велику інтензивність та імпульсивність духа розвою української думки, української культури.

Вже давно давалася відчувати недостача подібної української інституції, головно з уваги на велике число української університетської молоді, яка перебуває за кордоном.

На В. У. У. українське студентство має змогу доповнити всі ті недостачі, яких не можна осягнути на німецьких університетах, головно із галузи українознавства; дальше вдячна творча праця, як українізація, а радше витворювання української термінольоґії в области спеціяльних теоретичних наук.

Це все можнаби було осягнути при праці по семінарях при В. У. У. Українське студентство загнане — від нього незалежними причинами — далеко на еміґрацію, повинно як слід використати цю нагоду і по змозі в той спосіб причинитися до постепенного розвою української науки. Повинно працювати з подвійною енерґією, посвятою, щоб тим надоложити втрату праці тих товаришів студентів, які нищаться по всяких концентраційних таборах та тюрмах і які не можуть брати участи в подібній праці.

Праця на В. У. У. має також і практичну сторону особисто для кождого слухача, а іменно; семестри прослухані на Вільному Українському Університеті у Відні будуть почислені на майбутніх Державних Українських Університетах на Україні.

Відкриття Університету відбулося в понеділок дня 17. січня ц. р.

Свято відкрив іменем професорської колеґії голова В. У. У. проф. Др. Колесса, який в широкім викладі подав історію повстання Університету, вказав на теперішне становище освітної праці на великій Україні і на землях Зах. України. В дальшій частині перейшов до історичного огляду вищого шкільництва на Україні і до історії розвою української мови.

Після цеї вступної прелекції слідував ряд привітів від ріжних українських політичних, культурних, економічних та професійних орґанізацій та від Ак. Тов. „Січ.“

Українська еміґрація щиро витала заснования Вільного Українського Університету...

Одним з побажань для молодого університету було: „щоб В. У. У. став тим культурним чинником, який би знищив те погане поняття закордонів, яке панує між наддністрянською і наддніпрянською молодіжю; хай витворить В. У. У. ті нові стежки, якими повинна піти обєднана українська молодіж на шляху здобування волі для Українського Народу“, як висловився в своїй мові звернецій до молодіжи бувший Мін. Нар. Освіти п. Крушельницький.

„Хай же В. У. У. буде іскоркою того великого життєвого огня, в проміннях якого кується воля і щастя України“ . . . словами п. Др. Суровцової, яка промовляла іменем Укр. Жіночого Союзу.

Імена професорів на В. У. У. дають запоруку, що ті люде по своїм силам зроблять все можливе, щоб Університ т поставити на висоті подібних йому европейських научних установ.

Відкрито покищо два факультети; відділ права і суспільних наук, де лекції читають: Др. Дністрянський, Др. Лозинський, Др. Старосольський, сенатор Шелухин, Др. Лисякі відділ фільозофічний (історико-фільольогічний та природописно-математичний, де лекції читають: Др. Колесса, проф. Антонович, Др. Артемович, Др. Рудницький, Др. Сабат і ряд инших визначних українських учених.

І молодіж витає з щирим серцем відкриття університету та глубоко вдячна за всю працю професорській колеґії та другим культурним орґанізаціям, які причинилися до заснования В. У. У.

Коли одначе ця культурна інституція не малаб залишитись льокальним витвором віденської еміґрації, але малаб заступити українській молоді, як і взагалі культурному українському життю втрачені університети в рідному краю, то ми звернулиб ся з слідуючою пропозіцією:

Стягнути до Відня всіх наших студентів, які тулаються та дармо тратять молоді літа по ріжних виселенчих таборах в Польщі та Чехії і тим дати можність продовжування студій на свойому власному університеті, власне на Вільному Українському Університеті у Відні. З цього моглиб користати і ті товариші студенти, яким по причині незнання чужих мов так тяжко приходиться працювати по чужих університетах.

До Відня тому, — що тут у відношенню до других великих міст чужих держав найлекше студентство матеріяльно удержати, дальше Відень як найголовніший узол культурний в центральній Европі мігби богато причинитися для вироблення твердого, ясного світогляду, для обзнакомлення зі всіма богацтвами західної культури і т. д. Ріжні музеї, бібліотеки множество инших високо культурних інституцій дають до цього богато нагоди.

Ми цим підпираємо жадання богатьох українських студентів та студентських громад, головно студентів, яких доля закинула тепер до Польщі.

В цей спосіб українське студентство моглоби продовжати дальше свої студії і бодай вчасти заповнити ті люки в нашому культурному життю, які спричинені в першій мірі ворожими наїздами на Україну.

З нашою пропозіцією звертаємося до професорської колеґії В. У. У., а в першій мірі до цих українських політичних чинників, в компетенції яких лежить можність зреалізування подібної пропозіції.

Із книги афоризмів.

Кожде суспільство мусить відкидати все те, що псує в ньому гармонію. Кождий поодинокий член мусить посвятити свої користи для сус ільности. Суспільство стоїть вище, як одиниця.

Волод. Федорович.

* * *

„Добра собі — в добрі усіх шукати треба.“

Драгоманів.

* * *

„Працюй, але не як раб, не для того, щоби тебе жалували, або тебе подивляли, але так, щоби не було в твойому житті ні праці, ні спочинку, якіб не були хосенні суспільству.“

А. Марк Аврелій.

* * *

„Чисте діло вимагає чистих засобів.“

Драгоманів.

———o———

Хто стремить осягнути совершенне, піднесеться понад пересічність; але хто має на оці пересічність, всеж таки остане низше неї.

* * *

Таланти без чесноти це раби без панів, які не вміють вести себе добре і здібні на все.

* * *

Страчені кроки, пуста балачка, безплідні думки — це три річі, які вкорочують життя.

* * *

Ті, які нічого не роблять, складають своїм неробством всі тягарі праці на плечі других. З китайських сентенцій.

Хроніка.

Із діяльности Укр. Акад. Тов-а „Січ“ у Відні (за 1919—21 р.)

Укр. Акад. Тов-о „Січ“ являється огнищем, яке гуртує мало не все українське студентство Відня. Тому життя цього Тов-а рівнозначне із життям, настроями, працею цілого віденського українського студентства.

Залишаючи на пізніще зібрання історії всього українського студентства від 1910 р. — спинимося тепер лиш коротко на двох послідніх роках діяльности „Січи“.

Діяльність „Січи“ за час XI. 1919—X. 1920 (адмін. рік. 1919—1920).

Рік цей являється начеби переходовим роком від повного завмертя студентського життя у „Січи“ ізза війни (1914—1919), до більше рухливого життя за 1920/21 ізза напливу більшої скількости молодих сил.

Невелике число студентів на початку шкільного року 1919/20 із 20 членів зростає із кождим місяцем. У січні збільшується на 50, при кінці (X. 1920) — на 80. Головою Тов.-а був т. В. Ломінський.

Ізза невеликого числа членів, як теж ізза відомої всім шкідливої повоєнної псіхози, — життя ішло доволі пиняво, як пиняво ішло воно і серед ширших кругів нашого громадянства. Із діяльности згадаємо тільки важнійщі прояви життя „Січи“ за цей період.

Дня 2./XI. 1919 — скликано протестуючі збори укр. акад. молоді, на яких поруч українського студентства явились заступники посольств, преси, відпоручники чеських, югословянських і жидівських студентів і чимало наших громадян. Ухвалена на цих зборах резолюція зводиться до трох точок, а саме протесту: 1. проти насильного загарбання Поляками Галичини; 2. проти виключення українських студентів із львівського університету; 3. проти заборони університетських курсів, улаштованих Наук. Тов. Шевченка у Львові.

Маючи на увазі потребу доповнення студій на тутешньому університеті студиями із обсягу українознавства, — почало Тов-о переговори із п. професорами — в справі утворення університетських курсів. Основна думка пляну була: читати лекції на праському університеті із правом іспитування, а покищо перевести орґанізацію курсів у Відні. Фінансувати мало курси наше громадянство. Ввійдено у контакт із тодішнім представником посольства У. Н. Р. і З. У. Н. Р. які мали дати піддержку проектованим курсам. В ціли одержання сталого фонду від Директориї і заложення великого стипендійного фонду для удержання студентства за кордоном, — мав виїхати делеґат „Січи“ т. Ломінський до Камянця, одначе відомі політичні події (заняття Поляками Камянця) — розбили всі пляни. Справа зовсім припинилася — і доперва пізніще дала почин до заснования 7./III. 1919 „Тов. Прихильників Освіти“, що має мету стипендійного фонду і доперва недавно до утворення унів. курсів і основання Вільного університету (17./I. 1921).

Із кружків — почасти ізза малочисельности членів, а почасти ізза повоєнної апатиї не проявляв ніодин життя, хиба гурток комуністів, що гуртував небогато членів (около 10).

Тов-ом улаштовано чайний вечір (XII.) спільну св. Вечеру для студентів і укр. еміґрації, концерт Т. Шевченка разом із укр. Жіноч. Комітет і 3 міс. курс укр. стенографії.

З рамени Тов-а відбулось 2 відчити: п. проф. Рудницького Ст. „Суть національ-

лізму“ (14./XI. 1919) п. Др. Пежанського: „Враження з Підкарпатської України“ (5./VI. 1919).

Із часописів були у Тов-і: Вперед, Наша мета, Український голос, Український прапор, Воля, Arbeiter-Zeitung, Укр. щоденні вісти, Робітничі Вісти, Лікарський-Вістник і ин.

Що до політичнього „credo“ Тов-а, то змінялося воно на протягу року відповідно тому, із якого напрямку прибувало, чи убувало членів (як інакше і не може бути у Тов-і, яке гуртує членів, приналежних до ріжних політижних груп). Із замітнійших течій були: націоналістична, комуністична, соц. демократична.

Діяльність Тов-а за час 20. X. 1920 до 1. II. 1921 (адм. рік 1920/21).

Загальна характеристика діяльности Тов-а у цьому році, себто на протязі чотирох місяців — це: повільне стремління прокинутися із сонливої бездільности до більше продуктивного життя. До цього у великій мірі причинився сильний наплив студентства із Галичини і ріжних військових таборів. Тов-о виказуючи ще у жовтні — 80 членів, згуртовує у собі під цей час (1./II.) 141 членів, перебуваючих у Відні (не вчисляючи членів, які виїхали і мають повернути). Із цього числа є: 28 експорт., 23 фільоз., 19 правн., 17 мед., 15 місн., 14 техн., 13 агр., 11 торг., 6 муз акад., 1 ветер., 1 ак. мист. (7 рівночасно на двох факультетах). Із Наддніпрянщини 3, із Буковини 23, із Галичини 115. Головою Тов-а є т. Ігор Федів.

Маючи на увазі, що найкращий спосіб осягнути сказагиб так „maximum продуктивности“ Тов-а, це розбиття його на окремі кружки, чи секциї, — утворено — вже із самого початку — кілька кружків, які менш або більш інтензивно почали, або починають свою діяльність.

Найкраще зорґанізованим являється, драматичний кружок. Управу кружка, що гуртує понад 20 членів приняв на себе п. дир. Кривецький. Досі виставлено кружком: „Брехня“-Винниченка (7./I.), „На перші гулі“ В. Васильченка (13./XII.) „Зіля королевич“ (9./I.), „В гірвичій діброві (16./I.). На 4 II. призначена песа Сургучова „Осінні скрипки“. Вистави зібрали доволі публики так у „Ческому домі“, як ще більше у робіт. тов-і „Єдність“.

Дохідіз вистав призначений був на незасібне українське студентство.

Хор (із 25 членів) — під управою із самого початку т. Ніжанковського, пізніще т. Охримовича — відбуває постійно проби — і виступив досі 13./XII. і 23./I. Тепер приготовляється до Шевченківського свята. Крім цего при участи і нечленів Тов-а зложено мішаний хор (около 40 осіб) який має виступити теж на святі Шевченка; можливо, що це стане почином до заснування сталого українського хору на чужині, який зможе виступити і перед чужинцями із захоплюючим репертуаром нашої богатої пісні.

Музичний кружок — ізза малого числа членів (4) — розвивається доволі слабо. Мав виступити він 13./XII. із квартетом, одначе не виступив по технічним перешкодам. Тепер готується кружок виступити із квартетом на Шевченківському концерті.

Просвітно-наукова секция, яка одним із найважнійщих своїх завдань ставить відчити і діскусійні вечері, — ізза сталих „літературних вечерів Союза Журналістів“ і універсітетських курсів, уважала за відповідне не роздроблювати надто сил і часу, і тому здержалася покищо від дальшого улаштовання відчитів. Досі уладжено 3 дискусійних вечері: п. Залізняка М. „Партія укр. соц рев. в життю укр. народа“; 7./XI. і 11./XI.; п. М. Шрага: „Політична і національна програма укр. парт. соц.-рев.“ 29./XI. Реферати зібрали дуже численну публику (около 200 осіб). У недалекому часі на прохання голови робіт. тов-а „Родина“ — проектується цикль викладів для членів згаданого Тов-а.

Маючи на увазі, що українське студентство під цей час позбавлене свого пресового орґану і відчуваючи пекучу потребу такого, — секция поставила своїм головним завданням — видавати студентський журнал (який саме і появився) і подбати по своїм силам, щоби він став провідним кличем до обновлення нашого студентства.

Метою поглублення самообразування і самовиховання — заложено (21./I.): „Драгоманівську громаду“. Вона проповідуючи кличі нашого великого Вчителя — буде старатися влити у наш перетомлений, понищений орґанізм — оживляючий, бадьорий живчик життя.

Теж молода, по заснуванню секція чужоземних зносин, яка ставить своєю метою навязання зносин із студентством чужих націй, — робить доперва перші заходи і про ню щось більше можна буде говорити пізніще. Покищо навязано зносини із данським студентством, які запросили кількох студентів, щоби блище познакомитися з українським студентством — до себе в гостину. Коли удасться повести добре справу, — зносини ці можуть дати дуже богато нашому студентству, не лиш тимчасово, але і на пізніще.

Студенти експортової академії згуртувалися у секції експортівців, якої звіт обширнійщий поданий понисше.

Стільки про працю по кружкам і секціям. Крім того Тов-ом улаштовано: чайний вечір (XI). Андріївські вечерниці (13./XII., разом з Тов. прих. освіти), спільну св. Вечеру хядлстудентів і укр. еміґрації (6./I. із Укр. Жін. Союзом), Маланчин Вечір (13./I. з У. Ж. С.). В недовзі — улаштовати має тов-о Маскову Редуту (7./II.). Чистий дохід із згадани вечерниць був призначений на незасібне укр. студентство і „пресовий фонд“ укр. студ.

В раз з иншими Тов-ами улаштувало Тов-о: Свято 1. падолиста, і Академію в память Драгоманова.

Що до товариського пожиття, політичних і партійних поглядів членів — про це пізнище.

Чорноморський.

Драгоманівська Громада.

Згідно із настроями та ідеольоґією великої скількости товаришів-студентів засновано Драгоманівську Громаду, як секцію при акад. тов-і „Січ“. Гурток цих людий, які збираються в драгоманівській громаді кладуть собі не великі но ідейні завдання.

„Гуртування соціялістичної молодіжи, обзнакомлюваннєя та поглублювання знання ріжних соціялістичних наук, розуміння плекання та розвивання драгоманівського соціялізму: викристалізовування ясного відношення у членів орґанізації до всіх теперішних соціяльних рухів. Виробляювати твердість думки та ідеї та чистіть характеру у орґанізаційних товаришів у відношенню до всіх проблєм сучасного життя, як українського та загального.“ То маленький витяг з статуту громади.

Божанням і цілею Громади є вирвати акад. молодіж з тієї філістерської буденщини до того гарного практичного драгоманівського ідеалізму життя.

На загал українське студентство у Відні радо приняло заснования драгоманівської громади. То чого не можна на універзитеті, то можна осягнути в добре зорґанізованій громаді при спільній праці з товаришами.

Життя в громаді пливе зараз живим теплом; є 23 члени. Члени ділятьєя на дійсних і тільки симпатизуючих із духом драгоманівської громади.

На загал елемент соціялістичних настроїв та соціялістичної ідеольоґії; своєю аґресивностию переважає елемент лівий.

Вже на протяг так короткого часу свойого істнування громада дала ряд відчитів.

Незвичайно інтересним і з великим запалом був принятий реферат П. Проф. Др. Старосольського, який запрошений виділом громади читав на тему: „Що таке культура?“ Прилагоджений є цілий цикль других відчитів, головно із области суспільних наук. Окрім праці в нутрі орґанізації, Громада лагодить ряд відчитів для ширшої публики, головно для українського робітництва.

Робляться також заходи із боку теперішнього виділу Громади над заложенням драгоманівські бібльотеки. Бажаним би було, щоб подібного рода драгоманівські громади засновувались всюди, де перебуває укр. молодіж. Всякі запити чи інформації відносно драгоманівської громади проситься надсилати на адресу редакції „Молодого Життя“.

Оден із них.

Секція Експортівців.

В першій половині місяця грудня 1920 при товаристві „Січ“ зорґанізувалась секція експортівців із слухачів „Вищої Торговельної Школи“. (Hochschule für Welthandel).

Нормою Секції є статут тов. „Січ“, окрім цього Секція установила реґулямін, який є підоймом і реґулятором життя секції.

Як на початок являється секція досить численною; є 46. членів. Цілею секції є: гуртування укр. слухачів В. Т. Ш. у Відні, поглублювання та поширювання фахового знання, пізнавання торговельних відносин за границями рідного краю, інфорвовання чужинців про торговельні і промислові

відносини на Україні, популяризація тор. студій серед укр. молоді, заложення спеціяльного фонду для несення помочі студіюючим товаришам та заступництво їх інтересів на зовні; заснування видавництва книжок і инші културні праці, які лежать в обсягу ділання експортівців.

Як би не тяжко то і не було по причині сьогоднішних тяжких часів і сповнення всіх задач секції, хочемо однак вірити, що ся одинока свого типу орґанізація укр. студенства причиниться до піднесення престіжу самого студенства, а укр. кооперативові дасть цілий ряд молодих людей, свідомих цілей господарського будівництва та в цей спосіб доложить одну цеголку в будові укр. нар. господарства.

Експортівець.

Адрес експортової секції Укр. А. Т. „Січ“:

Vereinigung ukrainischer Hörer der Hochschule für Welthandel
Wien, XIX. Hochschule für Welthandel.

Подяка.

Українська академічна молодіж у Відні, зорґанізована в Т-ві „Січ“ складає на руки шановної громадянки Іванни Левицької щиру подяку за її помічну акцію між данською суспільністю в користь незаможного українського студентства.

Рівночасно українське студенство почувається до глубокої вдячности проф. Др. Дністрянському, дир. Литвиновичови і иншим виділовим „Тов-а Прихильників Освіти“, за їх повну самопожертвовання працю у користь акад. молодіжи.

Честь всім тим, що не забувають про українську молодіж і своїми зусиллями дають їй можність взятися знова за культурну працю для добра Українського Народу.

Виділ Т-ва. „Сч.“

Заклик!

Всі студентські громади та кружки в краю чи за кордоном просимо подавати до Редакції „Молодого Життя“ часті дописі про життя та культурну працю нашої молодіжи.

Поодиноко до Товаришів звертаємося з просьбою присилати для поміщення в нашому орґані статті чи дописі з обсягу науки, літератури, фільософії, штуки та инших галузей людського знання.

Редакц. Комітет.

УВАГА!

Звертаємося з закликом до всіх Товаришів Студентів надсилати до Редакції „Молодого Життя“ відомости про товаришів погибших в часі европейської війни та революції на Україні.

Заходами Акад. Тов. „Січ“ вийде Студентський Альманах присвячений памяти поляглих товаришів.

Звертаємо увагу на велике значіння справи.

Не сміємо забувати про поляглих товаришів!!

ОГОЛОШЕННЯ.

Звертаємось з горячою просьбою до всіх українських інституцій та громадян, яким лежить на серці здоровий культурний розвій Української Молодіжи, дбати про матеріяльну піддержку „Українського Студ. Пресового Фонду“. За всякі датки щира подяка.

Редакція „М. Ж.“

Датки прохається надсилати на адресу Редакції.

„МОЛОДЕ ЖИТТЯ“

Орґан української акад. Молодіжи.

Виходить у Відні кождого місяця.

Редаґує: Комітет.

Ціна першого числа:

В Австрії	25 К.
„ Галичині і Польщі	30 М.
„ Німеччині	5 М.
„ Чехії	6 К.
„ Америці	15 цен.
„ Анґлії	6 п.
„ Франції	1 Фр.
„ Швайцарії	50 сан.

Адреса редакції і адміністрації:

Wien, XVIII. Theresiengasse 15.

Ukr. Studentenverein „Sitsch“

Redaktion „Molode Zytja“.

Гроші висилати на адресу голови Тов-а „Січ“:

Wien, XVIII. Währingerstrasse 100/9

Ihor Fediv.

Відповідальний редактор: Франц Клайн. — Друкарна: „Мехітарістен“.